

Mededeelingen van de Nederlandsche Boschbouwvereniging

Op het tot Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw door het Bestuur gerichte schrijven van 17 Nov. No. 20, opgenomen in de December-aflevering 1931 van dit Tijdschrift, mochten wij het volgende antwoord ontvangen.

Bericht op schrijven van 17 Nov. 1931, Nr. 1383, Afd. 2 Dom.
No. 20
Betreffende bestrijding iepenziekte. 's-Gravenhage, 9 Febr. 1932.
2 bijlagen.

Naar aanleiding van nevenvermeld schrijven heb ik den Directeur van het Staatsboschbeheer inlichtingen gevraagd over de bestrijding der iepenziekte. Van de van deze ontvangene berichten leg ik afschrift te Uwer kennismeming hierbij over.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
FREDERIKS.

AFSCHRIFT.

STAATSBOSCHBEHEER.

BOSCHWET 1922.

UTRECHT, 18 Januari 1932.

W. No. 210.

Bericht op brief van 25 November 1931,
D. v. d. L. No. 6275, Afd. 2 Dom.
betreffende bestrijding iepenziekte.

Aan Zijne Excellentie den Minister
van Binnenlandsche Zaken en Landbouw
te 's-Gravenhage.

Ik heb de eer Uwer Excellentie naar aanleiding van den brief van de Nederlandsche Boschbouwvereniging van 17 November 1931, No. 20, in zake de practische uitvoering van de maatregelen tot bestrijding der iepenziekte, het volgende mede te deelen:

Krachtens het eerste desbetreffende Koninklijk besluit en op grond van adviezen, uitgebracht ingevolge de Boschwet 1922, en adviezen aan Departementen van Algemeen Bestuur zijn in 1930 rond 11000 iepen voor velling aangewezen. Voor 1931 bedraagt dit cijfer omstreeks 26000.

Het is gebleken, dat de opsporing van de iepen, die in den zin van het Kon. Besluit als dood en stervende moeten worden aangemerkt, en van de gebruiksgerechtigden zeer tijdroovend is. Daarbij komt nog, dat voor de opsporing slechts een paar maanden van het jaar geschikt zijn, n.l. van half Augustus tot ongeveer half October. Vóór half Augustus kan het ziektebeeld zich nog te veel wijzigen dan dat een juiste beoordeeling van hetgeen in het najaar als dood of stervende moet worden aangemerkt, alsdan plaats zou kunnen vinden, terwijl na half October de stervende boomen door den bladafval bezwaarlijk van minder aangestaste boomen zijn te onderkennen. De ervaring heeft voorts geleerd, dat het laten vellen van aangewezen iepen in den zomer groote bezwaren oplevert van de zijde der gebruiksgerechtigden doordat in dien tijd op het land veel werk moet worden uitgevoerd en dan voor het rooien van boomen geen of weinig arbeiders beschikbaar zijn.

Met de ervaring, die in 1930 werd opgedaan, heeft het Staatsboschbeheer in het najaar van 1931 rekening gehouden door zooveel mogelijk technisch onderlegde ambtenaren van den algemeenen dienst vrij te maken voor de uitvoering van Kon. Besluit van 28 Maart 1931, terwijl ook de houtvesters in den buitendienst, zooveel in hun vermogen lag, de stervende en doode iepen in hun ambtsgebied hebben opgespoord.

Daardoor was het mogelijk in 1931 veel meer te doen dan in 1930. Het is echter gebleken, dat het ondanks de meer uitgebreide maatregelen, nog niet mogelijk was de doode en stervende iepen in den zin van het Kon. Besluit over het geheele land op te sporen.

Naast deze rechtstreeksche bestrijdingswijze van de ziekte is, in samenwerking met den Plantenziektenkundigen Dienst en het Iepenziektecomité, ook op uitgebreide schaal in de pers een beroep gedaan op de medewerking van alle eigenaren van iepen om eigener beweging de iepenziekte te helpen bestrijden door het tijdig vellen van doode en stervende iepen en het onschadelijk maken van de schors ervan. In het bijzonder is daarbij de aandacht gevestigd op het groote algemeene belang, dat gediend is met het nemen van deze maatregelen. Voorts werd, zooals U bekend is, in het museum alhier van 1—6 Oct. 1931 een tentoonstelling gehouden om het publiek het wezen der iepenziekte, alsmede den stand van het onderzoek daarvan te laten zien, waarbij in het bijzonder op het nut van de bestrijding van de iepen-spintkevers is gewezen. Deze tentoonstelling werd door 1127 personen bezocht.

Zooals hierboven is medegedeeld, is het in 1931 niet mogelijk gebleken met de beschikbare krachten de over het geheele land voorkomende doode en stervende iepen op te sporen. Het verdient aanbeveling, dit jaar tijdig in overleg

te treden met den Plantenziektenkundigen Dienst, om te overwegen, op welke wijze de opsporing van doode en stervende iepen zoodanig kan worden geregeld, dat in 1932 een nog grooter gebied stelselmatig zal kunnen worden gezuiverd. Ongetwijfeld zullen hierbij veel moeilijkheden moeten worden overwonnen, aangezien m.i. alleen deskundigen vermogen te beoordeelen, of een iep als stervende moet worden aangemerkt. Ook zullen de beschikbare geldmiddelen daarbij een rol spelen, terwijl het, zooals reeds gezegd is, een moeilijkheid vormt, dat de opsporing slechts gedurende ongeveer twee maanden plaats kan hebben, die juist vallen in een jaargetijde, waarin de ambtenaren van beide diensten toch reeds veel werk hebben te verrichten.

Omtrent dezen brief is met den inspecteur, hoofd van den Plantenziektenkundigen Dienst, overleg gepleegd, die zich met den inhoud kan vereenigen.

De Directeur van het Staatsboschbeheer,
(get.) VAN DISSEL.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
De Secretaris-Generaal van
Binnenlandsche Zaken en Landbouw,
FREDERIKS.

AANDEEL VAN HET STAATSBOSCHBEHEER IN DE BESTRIJDING DER IEPENZIEKTE IN 1931.

Het Staatsboschbeheer is in 1931 voortgegaan met het opsporen van iepen, welke als stervend of reeds gestorven in den zin van het Kon. Besluit van 18 April 1930, Stbl. No. 141 — middelerwijl vervangen door dat van 28 Maart 1931, Stbl. No. 136 — moeten worden beschouwd.

Aangezien de vraag, welke boomen in den komenden winter, als zijnde stervend of reeds gestorven, behooren te worden geveld, pas volledig in den nazomer en het begin van den herfst, kan worden beantwoord, verdient het uit praktische overwegingen aanbeveling, eerst in de 2e helft van Augustus een aanvang met het opsporen dier boomen te maken. De tijdsruimte, waarin de opsporing kan geschieden is dientengevolge in hoofdzaak beperkt tot een achtal weken, doordat het verkleuren en het vallen der bladeren omstreeks half October het snel en juist herkennen van de stervende boomen ten zeerste bemoeijkt.

Bij de toepassing van het Kon. Besluit ter bestrijding van de iepenziekte doet zich in de praktijk steeds de moeilijkheid voor, dat de juiste namen, de voorletters en het adres van de gebruiksgerechtigden der boomen moeten worden opge-

spoord. Een en ander is noodzakelijk, omdat de aanschrijvingen van den Minister per aangeteekenden brief moeten worden verzonden. Een kleine onjuistheid in de namen of de adressen der belanghebbenden maakt, dat deze aanschrijvingen als onbestelbaar terugkomen.

Nochtans zijn deze onjuistheden niet altijd te vermijden. Hoewel als regel geldt, dat de ambtenaren, die met de opsporing van stervende en doode iepen zijn belast, overleg plegen met de belanghebbenden, is dit niet altijd mogelijk, vooral niet bij het bewerken van uitgestrekte gebieden, wanneer daarin veel gebruiksgerechtigden, elk met slechts enkele boomen, voorkomen. Het plegen van overleg met dit groote aantal personen zou dan te tijdroovend zijn en bovendien vaak te vergeefs, omdat men de meeste belanghebbenden niet in hun woning aantreft en het vooraf zenden van bericht uit den aard der zaak niet mogelijk is. In dit geval is men geheel aangewezen op inlichtingen, verstrekt door den gemeente-veldwachter of een ander gemeentelijk beambte, die den met de opsporing belasten ambtenaar gewoonlijk vergezelt, welke gegevens achteraf nog al eens onjuist blijken.

Het overleg met de belanghebbenden, waar dit mogelijk is, verdient alle aanbeveling, mede om latere reclames te voorkomen, die gewoonlijk tot veel briefwisseling aanleiding geven.

Een woord van dank moge hier een plaats vinden aan de gemeentebesturen van de streken, waar doode en stervende iepen zijn opgespoord voor de groote hulpvaardigheid, welke van die zijde is ondervonden.

Bij de opsporing van iepen, welke als stervend of reeds gestorven in den zin van het bedoelde Kon. Besluit moeten worden aangemerkt, doet zich steeds de moeilijkheid voor, welke boomen als „ziek” zonder meer of als „stervend” moeten worden aangemerkt. Het spreekt vanzelf, dat beide toestanden geleidelijk in elkaar overgaan en dat er geen sprake is van een bepaalde grens. Bij de toepassing zijn steeds als „stervend” beschouwd de iepen, welke reeds met spintkevers waren bezet of die zoodanig ziek waren, dat als vaststaand mocht worden aangenomen, dat zij in den volgenden zomer aan spintkevers ten offer zouden vallen. In beide gevallen was de dood van de boomen in de volgende vegetatie-periode te verwachten.

Gedurende de campagne 1931 is in veel gevallen met de eigenaren overlegd, behalve de stervende of reeds gestorven iepen, welke op grond van het Kon. Besluit moesten worden verwijderd, tegelijk nader aangeduide zieke boomen op te ruimen, die nog niet als „stervend” konden worden aangemerkt, maar waarvan de opruiming in het belang van de bestrijding der iepenziekte niettemin wenschelijk werd geoordeeld.

Bij de uitvoering van het Kon. Besluit, waarbij de gebruiksgerechtigden van iepen verplicht werden tot het vellen van stervende of reeds gestorven iepen en het onschadelijk maken der schors, werd, wat dit laatste betreft, steeds voorgeschreven, dat deze dadelijk na de velling, die vóór een bepaalden datum plaats moest hebben, onschadelijk behoorde te worden gemaakt door deze te verbranden of, al dan niet met den stam, gedurende ten minste drie maanden onder water gedompeld te houden.

Het onschadelijk maken van de schors van gevelde iepen, hoe belangrijk dit voor een doeltreffende bestrijding der iepenziekte ook is, ontmoet in de praktijk veel bezwaren, niet het minst doordat de schors moeilijk van de pas gevelde stammen, wanneer deze nog niet dood zijn, is te verwijderen. Voorts kost het verbranden daarvan vrij veel brandstof en arbeid, terwijl het hout van de ontschorste stammen bij het bewaren gevaar loopt te scheuren.

Het onschadelijk maken van de schors zou feitelijk moeten worden voortgezet tot ver in de kroon, omdat de zwaardere takken immers evenzeer een broedplaats voor de spintkevers kunnen vormen. Om praktische redenen moet men zich in verreweg de meeste gevallen echter tevreden stellen met het onschadelijk maken van de schors der stammen.

Bij de toepassing van de Boschwet 1922 door het Staatsboschbeheer ten aanzien van vellingen door publiekrechtelijke lichamen, alsmede door stichtingen en vereenigingen van algemeen nut, bij het geven van advies in zake vellingen aan Departementen van Algemeen Bestuur en eindelijk bij de toepassing van de Natuurschoonwet 1928, ten aanzien van vellingen door particulieren wordt, wanneer het iepen betreft, steeds de voorwaarde gesteld, resp. er op aangedrongen, dat de velling steeds vóór een bepaalden datum plaats hebbe en dat de schors, voor zoover daarin kevers of larven van den iepenspintkever voorkomen, dadelijk na de velling op de hierboven reeds omschreven wijze onschadelijk worde gemaakt.

Aangaande de toepassing van het Kon. Besluit van 28 Maart 1931, Stbl. No. 136, op liggend hout, zij opgemerkt, dat in 1931 een 3-tal beschikkingen van den Minister zijn uitgelokt tot het onschadelijk maken van de schors van eenige liggende iepestammen in een tweetal plaatsen in Zeeland.

Voorts heeft het bepaalde in dit Kon. Besluit ruggesteun gegeven in verschillende gevallen, waarin bij de eigenaren van liggende iepen er op werd aangedrongen, deze stammen te ontschorsen met verbranding der schors of de boomen gedurende ten minste 3 maanden onder water gedompeld te houden.

Vermelding verdient een geval, waarin van gemeentewege — het was in de gemeente Borselen in Zeeland — werd

overgegaan tot het ontschorsen, in overleg met den eigenaar, van een menigte iepestammen op een houtstapelplaats en tot vernietiging van de schors met behulp van werkloozen. Zoo werd de werkverschaffing dienstbaar gemaakt aan de bestrijding van de iepenziekte.

Nog dient te worden vermeld, dat de besturen van de gemeenten, waarin gebruiksgerechtigden van iepen een aanschrijving tot velling daarvan en tot onschadelijkmaking der schors ontvingen, werden belast met het toezicht op de naleving van de voorgeschreven maatregelen.

Zpoals bekend is, beperkte zich in 1930 de stelselmatige opsporing van de onder het Kon. Besluit vallende iepen in hoofdzaak tot Zuid-Beveland, de Zaanstreek en de omgeving van Utrecht. Er werden in dat jaar omstreeks 11.000 iepen verwijderd.

In 1931 werd een aanzienlijk grooter gebied stelselmatig bewerkt en wel in de eerste plaats de streek, begrensd ten Zuiden door het Noordzeekanaal, ten Westen en Noorden door een lijn, getrokken ongeveer over Assendelft, Uitgeest, Grootshermer, Oosthuizen en Edam en ten Oosten door de Zuiderzee.

Deze streek vormt nog steeds de Noordgrens van de massale uitbreiding der iepenziekte in Noord-Holland; in 1931 werd hier aanzienlijk verder gegaan, dan in 1930; thans werd o.m. de geheele Beemster in het werk betrokken.

Voorts kwam aan de beurt de geheele Haarlemmermeerpolder met eenige ten Oosten daarvan gelegen gemeenten.

Ook werden alle gemeenten, die langs den Ouden Rijn liggen, tusschen Leiden en Utrecht en in aansluiting hiermede de meeste gemeenten in de Zuidelijke helft der Provincie Utrecht, alsmede het gebied tusschen de Utrechtsche heuvelrug en de Lek tot Amerongen onderhanden genomen.

In aansluiting met de door den Plantenziektenkundigen Dienst bewerkte omgeving van Wageningen werden de randgemeenten aan de Veluwe-zoom tusschen Wageningen en Dieren bewerkt.

In het Zuiden van ons land werd Zuid-Beveland evenals in 1930 van stervende en reeds gestorven iepen ontdaan, terwijl in 1931 ook Walcheren werd afgezocht, benevens op Schouwen de mooie omgeving van Schuddebeurs.

Voorts werd een groot gedeelte van Westelijk Noord-Brabant, ongeveer gelegen tusschen de lijn Dinteloord-Oudenbosch-Esschen-Belgische grens-Goirle-Dongen-Geertruidenberg en het Hollandschdiep bewerkt.

Langs den Noordrand der Veluwe werden de omgeving van Harderwijk, die van Nunspeet, Elburg en Kampen, alsmede het Kamper-eiland van doode en stervende iepen gezuiverd.

Eindelijk werden in Z.O. Drenthe een uitgestrekt gebied,

gevormd door de omgeving van Coevorden, Dalen, Oosterhesselen, Zweelo, Sleen, Odoorn, Emmen en de veenstreek ten Oosten van de beide laatstgenoemde plaatsen van doode en stervende iepen gezuiverd. Het bleek hierbij, dat de iepenziekte bezig is zich in de veenstreken op hevige wijze te verbreiden.

Behalve de hierboven bedoelde, stelselmatig bewerkte gebieden werden de beplantingen langs vele Rijks- en Provinciale wegen, alsmede plaatselijke beplantingen in tal van steden en dorpen in het geheele land verspreid, gezuiverd.

In 1931 zijn in het geheel omstreeks 26.000 iepen voor velling aangewezen.

Intusschen is het noodzakelijk te trachten de opsporing van de stervende of reeds gestorven iepen in 1932 zoodanig te regelen, dat ons land in zijn geheel stelselmatig wordt bewerkt.

Naast deze rechtstreeksche bestrijdingswijze van de ziekte is, in samenwerking met den Plantenziektenkundigen Dienst en het Iepenziektecomité, ook op uitgebreide schaal in de pers een beroep gedaan op de medewerking van alle eigenaren van iepen om eigener beweging de iepenziekte te helpen bestrijden door het tijdig vellen van doode en stervende iepen en het onschadelijk maken van de schors ervan. In het bijzonder is daarbij de aandacht gevestigd op het groote algemeene belang, dat gediend is met het nemen van deze maatregelen. Voorts werd in het museum alhier van 1—6 Oct. 1931 een tentoonstelling gehouden om het publiek het wezen der iepenziekte, alsmede den stand van het onderzoek daarvan te laten zien, waarbij in het bijzonder op het nut van de bestrijding van de iepenspinkevers is gewezen. Deze tentoonstelling werd door 1127 personen bezocht.
